

Κλῖμαξ - Λόγος 1 - Περί ἀποταγῆς

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Περὶ ἀποταγῆς

(Διὰ τὴν ἀποταγὴν τοῦ ματαίου βίου)

1. Τὸ «ΑΠΟ ΘΕΟΥ ἄρχεσθαι» εἶναι ὀρθὸν καὶ πρέπον, ἐφ' ὅσον ἀπευθύνομαι πρὸς ὑπηρέτας τοῦ Θεοῦ. Αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὑπεραγαθοῦ καὶ παναγάθου Θεοῦ καὶ βασιλέως μας, ὁ ὁποῖος ἐτίμησε ὅλα τὰ λογικὰ ὄντα ποὺ ἐδημιούργησε μὲ τὸ δῶρο τοῦ αὐτεξουσίου, ἄλλοι εἶναι φίλοι Του καὶ ἄλλοι γνήσιοι δοῦλοι Του. Ἄλλοι εἶναι ἀχρεῖοι δοῦλοι Του καὶ ἄλλοι τελείως ἀποξενωμένοι ἀπ' Αὐτόν. Ὑπάρχουν τέλος καὶ αὐτοὶ ποὺ εἶναι ἐχθροὶ Του, καίτοι εἶναι ἀδύνατοι καὶ ἀνίσχυροι.

2. Φίλους κατ' ἐξοχὴν τοῦ Θεοῦ, ὧ ἱερὲ φίλε, ἐμεῖς οἱ ἀμόρφωτοι θεωροῦμε τὶς νοερὰς καὶ ἀσώματες δυνάμεις τῶν ἀγγέλων. Γνησίους δούλους τοῦ Θεοῦ ἐκείνους ποὺ ἐξετέλεσαν καὶ ἐκτελοῦν τὸ πανάγιο θέλημά Του ἀκούραστα καὶ χωρὶς καμμία παράλειψι.

Ἀχρείους δούλους ὀνομάζουμε αὐτοὺς ποὺ ἀξιώθηκαν μὲν νὰ λάβουν τὸ ἅγιον Βάπτισμα, δὲν ἐφύλαξαν ὅμως γνήσια τὶς πρὸς τὸν Θεὸν ὑποσχέσεις τους.

Ὡς ξένους καὶ ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ θὰ ἐννοήσωμε αὐτοὺς ποὺ εἶναι ἀβάπτιστοι ἢ δὲν ἔχουν ὀρθὴ πίστι.

Ἀντίπαλοι τέλος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ὄχι μόνον ἀπέκρυσαν καὶ ἀπέρριψαν ἀπὸ τὴν ζωὴ τους τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ πολεμοῦν μὲ πάθος αὐτοὺς ποὺ τὸ τηροῦν.

3. Ἐπειδὴ ὅμως γιὰ κάθε μία ἀπὸ τὶς κατηγορίες τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἀναφέραμε, χρειάζεται νὰ γίνῃ ἰδιαίτερος καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν κάθε περίπτωση λόγος, γιὰ μᾶς δὲ τοὺς ἀμαθεῖς δὲν εἶναι συμφέρον ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ τὰ ἀναπτύξωμε ὅλα αὐτά, ἐμπρὸς λοιπὸν ἃς ἀπλώσωμε μὲ ἀδιάκριτο ὑπακοὴ τὸ ἀνάξιο χέρι μας πρὸς τοὺς γνησίους δούλους τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι μᾶς ἐπίεσαν μὲ τὴν εὐσέβειά τους καὶ μᾶς ἐβίασαν μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη τους, ὥστε νὰ ὑπακούσωμε στὴν προσταγὴ τους. Καὶ ἀφοῦ δεχθοῦμε ἀπὸ τὴν ἰδική τους σοφία τὴν πέννα καὶ τὴν βυθίσωμε στὸ νοητὸ μελάνι, ποὺ εἶναι ἡ σκυθρωπὴ καὶ συγχρόνως χαρωπὴ ταπεινοφροσύνη, ἃς τὴν σύρωμε ἐπάνω στὶς λεῖες καὶ λευκὲς καρδιές τους, σὰν σὲ χαρτί, μᾶλλον δὲ σὰν σὲ πλάκες πνευματικές, καὶ ἀναγράφοντας τὰ θεῖα λόγια ἃς εἰποῦμε τὰ ἑξῆς:

4. Ὁ Θεὸς εἶναι, γιὰ ὅσους θέλουν, ἡ ζωὴ καὶ ἡ σωτηρία τους, ὅλων, καὶ τῶν πιστῶν καὶ τῶν ἀπίστων, καὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀδίκων, καὶ τῶν εὐσεβῶν καὶ τῶν ἀσεβῶν, καὶ τῶν ἀπαθῶν καὶ τῶν ἐμπαθῶν, καὶ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν κοσμικῶν, καὶ τῶν σοφῶν καὶ τῶν ἀγραμμάτων, καὶ τῶν ὑγιῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν, καὶ τῶν νέων καὶ τῶν ἡλικιωμένων.

Εἶναι κάτι παρόμοιο μὲ τὴν ἀκτινοβολία τοῦ φωτός, μὲ τὴν θέα τοῦ ἡλίου καὶ μὲ τὴν ἐναλλαγὴ τῶν ἐποχῶν (τὰ ὅποια προσφέρονται ἐξ ἴσου σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους). Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι διαφορετικά, διότι «δὲν ὑπάρχει προσωποληψία στὸν Θεόν» (Ρωμ. Β´ 11).

5. Ἄνθρωπος ἀσεβῆς εἶναι μία ὑπαρξις λογικὴ καὶ θνητὴ, ἡ ὁποία θεληματικὰ ἀποφεύγει τὴν ζωὴν, καὶ τὸν Δημιουργό της, ποὺ ὑπάρχει αἰώνια, τὸν θεωρεῖ ὡς ἀνύπαρκτο.

6. Παράνομος εἶναι αὐτὸς ποὺ μὲ τὴν κακὴν τοῦ σκέψι διαστρέφει τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ ποὺ νομίζει ὅτι πιστεύει, ἐνῶ ἔχει ἐπιθυμίες καὶ ἀντιλήψεις ἀντίθετες πρὸς τὸν Θεόν.

7. Χριστιανὸς εἶναι ἡ ἀπομίμησις τοῦ Χριστοῦ, ὅσο εἶναι δυνατόν στὸν ἄνθρωπο,

καὶ στὰ λόγια καὶ στὰ ἔργα καὶ στὴν σκέψι. Πιστεύει δὲ ὀρθὰ καὶ ἀλάνθαστα στὴν Ἀγία Τριάδα.

8. Θεοφιλὴς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ φυσικὰ καὶ ἀναμάρτητα δῶρα τοῦ Θεοῦ, συγχρόνως ὅμως δὲν ἀμελεῖ, ὅσο μπορεῖ, νὰ ἐπιτελεῖ τὸ ἀγαθό.

9. Ἐγκρατὴς εἶναι αὐτὸς ποὺ ζῇ μέσα στοὺς πειρασμοὺς καὶ τὶς παγίδες καὶ τοὺς θορύβους τοῦ κόσμου καὶ ἀγωνίζεται μὲ ὅλη του τὴν δύναμι νὰ μιμηθῇ τὴν ζωὴ ἐκείνων ποὺ εἶναι ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τοὺς θορύβους τοῦ κόσμου.

10. Μοναχὸς εἶναι τάξις καὶ κατάστασις τῶν ἀσωμάτων ἀγγέλων ποὺ κατορθώνεται μέσα σὲ ὑλικὸ καὶ ρυπαρὸ σῶμα. Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ εἶναι ἀφοσιωμένος μόνο στὶς ἐντολὲς καὶ στοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ καὶ τὶς ἐφαρμόζει σὲ κάθε χρόνο καὶ τόπο καὶ πράγμα. Μοναχὸς εἶναι μία συνεχὴς βία τῆς ἀνθρώπινης φύσεως καὶ μία ἀδιάκοπη φυλακὴ τῶν αἰσθήσεων. Μοναχὸς εἶναι ἐξαγνισμένο σῶμα καὶ καθαρὸ στόμα καὶ φωτισμένος νοῦς. Μοναχὸς εἶναι καταλυπημένη ψυχὴ, ποὺ εἶναι ἀπησχολημένη μὲ τὴν συνεχῇ μνήμη τοῦ θανάτου, καὶ ὅταν εἶναι ξύπνια καὶ ὅταν κοιμᾶται.

11. Ἀναχώρησις ἀπὸ τὸν κόσμον εἶναι τὸ νὰ μισήσης μὲ τὴν θέλησί σου πράγματα ἐπαινετὰ καὶ νὰ ἀρνηθῇς τὴν φύσι, γιὰ νὰ ἐπιτύχης τὰ ὑπὲρ φύσιν.

12. Ὅλοι ὅσοι ἐγκατέλειψαν πρόθυμα τὰ βιοτικά, τὸ ἔπραξαν ἀναμφιβόλως ἢ γιὰ τὴν μέλλουσα βασιλεία ἢ γιὰ τὰ πολλὰ τοὺς ἁμαρτήματα ἢ γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν κανεῖς ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς σκοποὺς δὲν τοὺς παρακίνησε, τότε ἡ ἀναχώρησίς τους εἶναι παράλογος. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ καλὸς μας Ἀγωνοθέτης περιμένει νὰ ἰδῇ ποιὸ θὰ εἶναι τὸ τέρμα τοῦ δρόμου.

13. Ὅποιος ἐξῆλθε ἀπὸ τὸν κόσμο γιὰ νὰ σκορπίσῃ τὸ φορτίο τῶν ἁμαρτιῶν του, ἃς μιμῆται ἐκείνους ποὺ κάθονται ἐμπρὸς στοὺς τάφους ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι, (ὅπως οἱ ἀδελφές του Λαζάρου Μάρθα καὶ Μαρία), καὶ ἃς μὴ σταματήσῃ τὰ θερμὰ καὶ πύρινα δάκρυα καὶ τοὺς ἀφώνους ὁλολυγμοὺς τῆς καρδίας του, ὥσπου νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὸς τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ἦλθε καὶ ἀπεκύλισε τὸν λίθο τῆς πωρώσεως ἀπὸ τὴν καρδία του καὶ ἐλευθέρωσε τὸν νοῦ μας, σὰν ἄλλο Λάζαρο, ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ διέταξε τοὺς ὑπηρέτας Του ἀγγέλους: «Λύσατέ τον ἀπὸ τὰ πάθη καὶ ἀφήστε τὸν νὰ πορευθῇ πρὸς τὴν μακαρία ἀπάθεια». Ἐὰν δὲν πράξῃ ἔτσι, τότε δὲν ἐκέρδησε τίποτε μὲ τὴν ἀναχώρησί του ἀπὸ τὸν κόσμο.

14. Ὅσοι θέλομε νὰ φύγωμε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦμε ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Φαραώ, ἔχομε ὅπωςδήποτε καὶ ἐμεῖς ἀνάγκη ἐνὸς Μωϋσέως, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι μεσίτης μας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὁδηγός μας μετὰ τὸν Θεόν. Αὐτὸς θὰ ἴσταται μεταξὺ τῆς πράξεως καὶ τῆς θεωρίας καὶ θὰ ὑψώνῃ πρὸς χάριν μας τὰ

χέρια του πρὸς τὸν Θεόν. Ἐτσι καθοδηγούμενοι ἀπὸ αὐτὸν θὰ ἐπιτύχωμε νὰ διαβοῦμε τὴν θάλασσα τῶν ἁμαρτημάτων καὶ θὰ κατατροπώσωμε τὸν Ἀμαλήκ τῶν παθῶν.

Ἐκεῖνοι δὲ ποὺ ἐστηρίχθηκαν στὶς ἰδικὲς τοὺς δυνάμεις καὶ ἐνόμισαν πὼς δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ κανέναν ὁδηγό, ὅπωςδὴποτε ἀπατήθηκαν.

15. Ἐκεῖνοι ποὺ ἐξῆλθαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο εἶχαν ὡς ὁδηγὸ τὸν Μωϋσῆ, καὶ αὐτοὶ ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὰ Σόδομα ἄγγελο.

Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ὁμοιάζουν πρὸς ἐκείνους ποὺ θεραπεύουν τὰ πάθη τῆς ψυχῆς μὲ τὴν φροντίδα καὶ τὶς ὁδηγίες ἀνθρώπου-ἱατροῦ. Αὐτοὶ εἶναι ὅσοι ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.

Οἱ δεῦτεροι ὁμοιάζουν πρὸς ἐκείνους ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ καθαρισθοῦν ἀπὸ τὰ ἀκάθαρτα καὶ ἄθλια πάθη τῆς σαρκός. Γι' αὐτὸ καὶ χρειάζονται ἄγγελο-ἱατρό, δηλαδή ἰσάγγελο ἄνθρωπο θὰ ἔλεγα, γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσῃ. Διότι στὴν προχωρημένη σῆψι τῶν τραυμάτων χρειαζόμεθα πολὺ ἔμπειρο ἱατρό.

16. Βία πράγματι καὶ συνεχεῖς ὁδύνες πρέπει νὰ ἔχουν ὅσοι ἐπιχειροῦν νὰ ἀνεβοῦν στὸν οὐρανὸ μὲ τὸ σῶμα τους. Καὶ μάλιστα στὶς ἀρχὲς τῆς μοναχικῆς ζωῆς, μέχρις ὅτου οἱ φιλήδονες τάσεις καὶ ἡ σκληρότης τῆς καρδίας μεταστραφοῦν μὲ τὴ βαθειὰ λύπη καὶ τὸ πένθος σὲ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ σὲ ἀγνότητα.

17. Μόχθος, πραγματικὸς μόχθος, καὶ πολλὴ καὶ ἀφανὴς πικρία μας περιμένουν, καὶ ἰδίως τοὺς ἀμελεῖς, ἕως ὅτου κατορθώσουμε τὸν λαίμαργο καὶ «φιλομάκελλον κύνα», δηλαδή τὸν νοῦ μας, νὰ τὸν κάνουμε φίλο τῆς προσοχῆς καὶ τῆς καθαρότητος, μὲ τὴν βοήθεια τῆς ἀπλότητος, τῆς πολλῆς ἀοργησίας καὶ τῆς ἐπιμελείας.

Ὅμως ἂς ἔχωμε θάρρος ἐμεῖς οἱ ἐμπαθεῖς καὶ ἀδύνατοι καὶ μὲ πίστι ἀδίστακτη ἂς παρουσιάσωμε μὲ τὸ δεξιό μας χέρι καὶ ἂς ἐξομολογηθοῦμε στὸν Χριστὸν τὴν ἀσθένεια καὶ τὴν ἀδυναμία τῆς ψυχῆς μας.

Ἐτσι θὰ λάβωμε ὅπωςδὴποτε τὴν βοήθειά Του καὶ μάλιστα περισσότερο ἀπ' ὅσο τὸ ἀξίζομε. Ἀρκεῖ μόνο νὰ βυθίζωμε συνεχῶς τὸν ἑαυτὸ μας στὸν βυθὸ τῆς ταπεινοφροσύνης.

18. Ἄς γνωρίζουν καλὰ ὅλοι ὅσοι ἀρχίζουν τὸν σκληρὸ καὶ πιεστικό, ἀλλὰ καὶ ἐλαφρὸ συγχρόνως ἀγώνα, ὅτι ἦλθαν νὰ πηδήσουν σὰν μέσα στὸ πῦρ (τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων), ἐφ' ὅσον ἐξεκίνησαν μὲ τὴν διάθεσι νὰ κατοικήσῃ μέσα τους τὸ ἄϋλο θεϊκὸ πῦρ. Γι' αὐτὸ προηγουμένως πρέπει νὰ ἐξετάζῃ καλὰ

καθένας τὸν ἑαυτό του καὶ ἔπειτα νὰ πλησιάζη γιὰ νὰ γευθῇ τὸν ἄρτο μὲ τὰ πικρὰ χόρτα καὶ νὰ πιῇ τὸ γεμάτο δάκρυα ποτήρι τῆς μοναχικῆς ζωῆς, μὴ τυχὸν ἡ ἐπιπολαία κατάταξις του στὸ στράτευμα τῶν μοναχῶν γίνῃ αἰτία τῆς καταδίκης του.

19. Ἐφ’ ὅσον καὶ ὅλοι ὅσοι ἐβαπτίσθηκαν δὲν θὰ σωθοῦν, δὲν χρειάζεται νὰ ἐξηγηθῶ μὲ περισσότερα λόγια (1). Ὅλα πρέπει νὰ τὰ ἀπαρνηθοῦν, ὅλα νὰ τὰ καταφρονήσουν, ὅλα νὰ τὰ περιγελάσουν, ὅλα νὰ τὰ ἀποτινάξουν ὅσοι προσέρχονται στὴν μοναχικὴ πολιτεία, γιὰ νὰ βάλουν ἔτσι στερεὸ θεμέλιο.

20. Καλὸ τρίδομο καὶ τρίπτυλο θεμέλιο εἶναι ἡ ἀκακία, ἡ νηστεία καὶ ἡ σωφροσύνη. Ὅλοι οἱ ἐν Χριστῷ νήπιοι ἀπ’ αὐτὰ ἃς ἀρχίζουν, παίρνοντας παράδειγμα τὰ νήπια.

Διότι αὐτὰ δὲν ἔχουν καμμία κακία καὶ πονηρία, οὔτε ἐπιθυμία καὶ κοιλία ἀχόρταγη, οὔτε σάρκα ποὺ φλογίζεται καὶ ἀποθηριώνεται, ὅσο ὅμως προχωροῦν στὴν αὐξήσει τῆς τροφῆς τους παρουσιάζεται, ὅπως φαίνεται, καὶ ἡ πύρρωσις τῆς σαρκός.

21. Εἶναι πραγματικὰ βδελυκτὸ καὶ ἐπικίνδυνον νὰ ἀποχαυνωθῇ ὁ παλαιστής μόλις ἀρχίσῃ ἡ πάλη. Ἔτσι δείχνει σὲ ὅλους ὅτι εὐκόλα θὰ τὸν σφάξῃ ὁ ἐχθρός.

22. Εἶναι ὅπωςδήποτε ὠφέλιμον τὸ ἀποφασιστικὸ καὶ ὀρμητικὸ ξεκίνημα, καὶ γιὰ ἀργότερα, ὅταν τυχὸν παρουσιασθῇ ἀμέλεια καὶ ἀδράνεια.

Διότι τὴν ψυχὴ ποὺ ἄρχισε μὲ ἀνδρεία τὸν ἀγῶνα καὶ ἔπειτα τὸν ἐχαλάρωσε, τὴν κεντᾷ σὰν κεντρὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ πρώτου ζήλου, πράγμα ποὺ πολλὰς φορὲς ἀναπτέρωσε καὶ ἔσωσε ἀρκετούς, αὐτοὶ ἔμοιασαν ἔτσι μὲ ἀετοὺς ποὺ ἀνανεώθηκαν τὰ πεσμένα τους πτερά.

23. Ὅταν ἡ ψυχὴ προδώσῃ τὸν ἑαυτό της καὶ χάσῃ τὴν μακαρία καὶ πολυπόθητη θερμὴ ποὺ εἶχε στὴν ἀρχή, ἃς ἐρευνήσῃ ἐπιμελῶς νὰ ἐξακριβώσῃ ἀπὸ ποῖα αἰτία τὴν ἐστερήθηκε, καὶ ἐναντίον αὐτῆς τῆς αἰτίας ἃς ἀναλάβῃ ὅλο τὸν πόλεμον καὶ τὸν ζήλον της. Διότι δὲν ὑπάρχει ἄλλη θύρα ἀπὸ τὴν ὁποία νὰ ἐπιστρέψῃ ἡ θερμὴ, παρὰ μόνον αὐτὴ ἀπὸ τὴν ὁποία ἔφυγε.

24. Αὐτὸς ποὺ ἀπαρνήθηκε τὸν κόσμον ἀπὸ τὸν φόβον (τῆς κολάσεως) εἶναι ὅμοιος μὲ τὸ θυμίαμα ποὺ ἐνῶ καίεται, στὶς ἀρχὲς ἀναδίδει εὐωδία, στὸ τέλος ὅμως καπνίζει (2). Ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἀπαρνήθηκε μὲ τὴν ἐλπίδα μελλοντικοῦ μισθοῦ, καταντᾷ μία μυλόπετρα, ποὺ γυρίζει συνεχῶς στὸ ἴδιο μέρος. Ὅποιος ὅμως ἀναχώρησε ἀπὸ τὸν κόσμον γιὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔχει μέσα του φλόγα, ἡ ὁποία ἂν τυχὸν πέσῃ σὲ ξύλα ἢ σὲ δάσος, αὐξάνει ὑπερβολικὰ καὶ συνεχῶς ἐπεκτείνεται πρὸς τὰ ἔμπροσ.

25. Μερικοὶ κτίζουν πλίνθους ἐπάνω στοὺς λίθους. Ἄλλοι στερεώνουν στύλους ἐπάνω στὸ χῶμα. Καὶ ἄλλοι, ἀφοῦ ἐβάδισαν ὀλίγον πεζοὶ καὶ ζεστάθηκαν τὰ νεῦρα καὶ οἱ κλειδώσεις τους, ἐπροχώρησαν ἔπειτα γρηγορώτερα. Ὅποιος ἔχει νοῦ, ἃς ἐννοήσῃ τίς συμβολικὲς αὐτὲς εἰκόνες (3).

26. Ἄς τρέξωμε πρόθυμα, συναισθανόμενοι ὅτι μᾶς ἐκάλεσε ὁ Θεὸς καὶ Βασιλεὺς, μήπως καὶ τὰ χρόνια τῆς ζωῆς μας εἶναι ὀλίγα, ὅποτε θὰ εὐρεθοῦμε χωρὶς καρποὺς τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου μας καὶ θὰ πεθάνωμε ἀπὸ τὴν πείναν. Ἄς εὐαρεστήσωμε τὸν Κύριον, ὅπως οἱ στρατιῶτες στὸν βασιλέα. Ὅπωςδήποτε μετὰ τὴν ἐπιστράτευσιν, μᾶς ζητεῖται ἡ ἀκριβὴς ἐκπλήρωσις τῶν ὑποχρεώσεών μας.

27. Ἄς φοβηθοῦμε τὸν Κύριον ὅπως τὰ θηρία. Διότι ἐγνώρισαν ἄνθρωποι ποὺ ἐπήγαιναν νὰ κλέψουν, καὶ τὸν Θεὸν δὲν τὸν ἐφοβήθηκαν, μόλις ὅμως ἄκουσαν στὸ μέρος ἐκεῖνο τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων ἀμέσως ὥπισθοχώρησαν. Ἔτσι αὐτὸ ποὺ δὲν ἐπέτυχεν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, τὸ κατόρθωσε ὁ φόβος τῶν θηρίων!

28. Ἄς ἀγαπήσωμε τὸν Κύριον, ὅπως ἀγαποῦμε καὶ σεβόμεθα τοὺς φίλους μας. Εἶδα πολλὰ φορὲς ἄνθρωποι ποὺ ἐλύπησαν τὸν Θεὸν καὶ δὲν ἀνησύχησαν καθόλου γι' αὐτό. Ὅταν ὅμως συνέβη νὰ πικράνουν ἀγαπητὰ τους πρόσωπα, ἔστω καὶ σὲ κάτι μικρό, ἔκαναν τὸ πᾶν, ἐχρησιμοποίησαν κάθε τέχνασμα, ἐσκέφθησαν κάθε τρόπο, ὑπεβλήθησαν σὲ κάθε θλίψιν, ὡμολόγησαν τὸ σφάλμα τους, καὶ παρεκάλεσαν εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε μὲ φίλους εἴτε μὲ δῶρα, προκειμένου νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν πρώτην ἀγάπην τους.

29. Ὅπωςδήποτε στὴν ἀρχὴ τῆς μοναχικῆς μας ζωῆς, μὲ κόπον καὶ πικρίαν ἐργαζόμεθα τίς ἀρετές. Ἐπειτα ὅμως, ὅταν προχωρήσωμε, δὲν θὰ αἰσθανώμεθα καθόλου λύπην, ἢ ὀλίγην, στὴν ἐξάσκησί τους. Ὅταν δὲ τέλος ἀφανισθῇ τὸ θνητό μας φρόνημα καὶ κυριαρχήσῃ στὴν ψυχὴ μας ἡ προθυμία, τότε πλέον θὰ τίς ἐργαζώμεθα μὲ ὅλην μας τὴν χαρὰ καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὸν πόθον καὶ τὴν θεϊκὴν φλόγα.

30. Ὅσο εἶναι ἀξιέπαινοι αὐτοὶ ποὺ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μὲ χαρὰ καὶ προθυμία καλλιεργοῦν τίς ἀρετές καὶ ἐκτελοῦν τίς ἐντολὰς, τόσο ἐλεεινοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἐχρόνισαν στὴν ἄσκησιν καὶ ὅμως μὲ κόπον ἀκόμη τίς ἐξασκοῦν, ἐὰν βέβαια τίς

έξασκοῦν.

31. Ἄς μὴν ἀποστρεφώμεθα οὔτε νὰ κατακρίνωμε «τὰς περιστατικὰς ἀποταγὰς» (4). Διότι ἐγνώρισα ἀνθρώπους λιποτάκτες, οἱ ὅποιοι χωρὶς νὰ τὸ θέλουν συναντήθηκαν μὲ τὸν βασιλέα ποὺ εἶχε βγῆ ἔξω καὶ ἀπὸ τὴν στιγμή ἐκείνη ἔγιναν δορυφόροι του, τὸν ἀκολούθησαν στὸ παλάτι καὶ ἐδείπνησαν μαζί του.

32. Εἶδα σπόρο ποὺ ἔπεσε τυχαῖα στὸ ἔδαφος καὶ ὅμως ἔκανε ἐξαιρετικὸ καὶ πολὺ καρπὸ, καθὼς πάλι καὶ τὸ ἀντίθετο.

33. Εἶδα ἓναν ἄνθρωπο (ποὺ εἶχε κάποια βλάβη στὴν ὄρασί του) νὰ μπαίνει στὸ ἱατρεῖο γιὰ κάποια ἄλλη ἀνάγκη, νὰ τὸν κρατᾷ ὀλίγο περισσότερο ὁ ἱατρὸς μὲ τὴν φιλοφροσύνη του, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καθαρισθῇ καὶ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ὁμίχλη ποὺ σκέπαζε τὰ μάτια του. Ἔτσι μερικὰ ἀκούσια καὶ τυχαῖα περιστατικὰ ποὺ συνέβησαν σὲ μερικοὺς εἶχαν ἀποτελέσματα βεβαιότερα καὶ οὐσιαστικώτερα ἀπὸ ὅ,τι μερικὰ ἐκούσια.

34. Κανεῖς ἂς μὴ θεωρήσῃ τὸν ἑαυτὸ του ἀνάξιο γιὰ τὴν μοναχικὴ πολιτεία, προφασιζόμενος τὸ βάρος καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν του καὶ ἂς μὴ νομίζῃ ὅτι ταπεινώνει ἔτσι τὸν ἑαυτὸ του, ἐνῶ στὴν οὐσία φοβεῖται μὴ στερηθῇ τὶς ἡδονὲς τοῦ κόσμου. Ὅλα ὅσα λέγει εἶναι «προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις» (Ψαλμ. ρμ´ 4). Διότι ἐκεῖ ὅπου ἀκριβῶς ὑπάρχει βαθειὰ καὶ σαπισμένη πληγὴ, ἐκεῖ χρειάζεται καὶ μεγαλυτέρα θεραπεία, γιὰ νὰ καθαρισθῇ. Ἄλλωστε στὸ ἱατρεῖο δὲν πηγαίνουν οἱ ὑγιεῖς!

35. Ἐὰν ὁ ἐπίγειος βασιλεὺς μᾶς προσκαλοῦσε νὰ καταταγοῦμε στὸν στρατό του, νὰ τὸν ὑπηρετοῦμε καὶ νὰ πολεμοῦμε στὸ πλευρό του, δὲν θὰ καθυστερούσαμε οὔτε θὰ προφασιζόμεθα τίποτε. Ἀλλὰ θὰ τὰ ἐγκαταλείπαμε ὅλα καὶ μὲ προθυμία θὰ τρέχαμε κοντά του.

Ἄς προσέξωμε λοιπὸν μήπως, ἐνῶ μᾶς προσκαλεῖ ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλέων καὶ Κύριος τῶν κυρίων καὶ Θεὸς τῶν θεῶν στὴν οὐρανία παράταξι τῶν μοναχῶν, ἀρνηθοῦμε τὴν πρόσκλησι ἀπὸ ὀκνηρία καὶ ραθυμία, καὶ σταθοῦμε ἔτσι ἀναπολόγητοι ἐμπρὸς στὸ μέγα καὶ φοβερὸ βῆμα τῆς Κρίσεως.

36. Μπορεῖ βέβαια νὰ βαδίζῃ κανεῖς, ἐνῶ εἶναι δεμένος μὲ τὶς ὑποθέσεις τοῦ κόσμου καὶ μὲ βαρεῖες –σὰν σιδερένιες ἀλυσίδες– φροντίδες, ἀλλὰ θὰ βαδίζῃ μὲ δυσκολία. Ὅπως καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν σιδερένια δεσμὰ στὰ πόδια τους βαδίζουν πολλές φορές, ἀλλὰ συνεχῶς σκοντάφτουν καὶ πληγώνονται.

37. Ὁ ἄγαμος ποὺ εὐρίσκεται στὸν κόσμον καὶ εἶναι δεμένος μόνο μὲ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ὁμοιάζει μὲ αὐτὸν ποὺ ἔχει τὶς χειροπέδες. Γιὰ τοῦτο καὶ ὅταν

ἀποφασίση νὰ τρέξη πρὸς τὸν μοναχικὸ βίον δὲν ἐμποδίζεται. Ἐνῷ αὐτὸς ποὺ ἦλθε σὲ γάμο ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνον ποὺ τὸν ἔχουν δέσει «χειροπόδα».

38. Μερικοὶ κοσμικοὶ ποὺ ζοῦσαν ἀμελῶς μὲ ἐρώτησαν: «Πῶς μποροῦμε ἐμεῖς ποὺ ζοῦμε μὲ συζύγους καὶ εἵμαστε περικυκλωμένοι μὲ τόσες κοινωνικὲς ὑποχρεώσεις ν' ἀκολουθήσωμε τὴν μοναχικὴ ζωή»; Καὶ τοὺς ἀπήντησα: «Ὅσα καλὰ μπορεῖτε, νὰ τὰ κάνετε, κανένα νὰ μὴ περιγελάσετε, κανένα νὰ μὴ κλέψετε, σὲ κανένα νὰ μὴν εἰπῇτε ψέματα, κανένα νὰ μὴ περιφρονήσετε, κανένα νὰ μὴ μισήσετε. Νὰ μὴ παραλείπετε τὸν ἐκκλησιασμό, νὰ δείχνετε συμπόνια στοὺς πτωχοὺς, κανένα νὰ μὴ σκανδαλίσετε. Σὲ ξένο πράγμα καὶ σὲ ξένη γυναῖκα νὰ μὴν πλησιάσετε. Ἀρκεσθῆτε στὴν ἰδική σας γυναῖκα (πρβλ. Λουκ. γ' 14). Ἐὰν ζητεῖτε ἔτσι, «οὐ μακρὰν ἔστε τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν» (Μαρκ. ιβ' 34).

39. Ἄς τρέξωμε μὲ χαρὰ καὶ μὲ φόβο στὸν καλὸν ἀγώνα, χωρὶς νὰ φοβούμεθα τοὺς ἐχθροὺς μας. Διότι αὐτοὶ παρατηροῦν τὴν ὄψιν τῆς ψυχῆς μας, ἔστω καὶ ἂν ἐμεῖς δὲν τοὺς βλέπωμε. Καὶ ὅταν ἴδοῦν τὴν ὄψιν τῆς ψυχῆς μας ἀλλαγμένα ἀπὸ τὸν φόβο, τότε ἐπιτίθενται δριμύτερα ἐναντίον μας, ἐπειδὴ ἀντελήφθηκαν οἱ δόλιοι ὅτι φοβηθήκαμε. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἄς τοὺς ἐπιτεθοῦμε μὲ ἀνδρεία. Διότι κανεὶς δὲν θέλει νὰ πολεμῇ ἐναντίον ἐκείνου ποὺ μάχεται μὲ ζῆλο.

40. Ὁ Κύριος φερόμενος μὲ συγκατάβασιν ἐλάφρυνε τὸν ἀγώνα τῶν ἀρχαρίων γιὰ νὰ μὴ κουρασθοῦν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ γυρίσουν ἀμέσως στὸν κόσμον. Γι' αὐτὸ «χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε» (Φιλιπ. δ' 4) ὅλοι οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ ἀντιληφθῆτε τὸ πρῶτον αὐτὸ δεῖγμα τῆς ἀγάπης τοῦ Δεσπότη. Χαίρετε ἀκόμη, ἀφοῦ σκεφθῆτε ὅτι Αὐτὸς σᾶς ἔχει προσκαλέσει στὸν ἀγώνα τῆς μοναχικῆς ζωῆς.

41. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο φαίνεται ὅτι κάνει πολλὰς φορὲς ὁ Θεός: Βλέποντας ἀνδρεῖες ψυχές, ἐπιτρέπει τοὺς πολέμους εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, μὲ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὶς στεφανώσῃ σύντομα.

42. Ἀποκρύπτει ὁ Κύριος ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ζοῦν στὸν κόσμον τὴν δυσκολίαν – ἢ μᾶλλον τὴν εὐκολίαν – τοῦ μοναχικοῦ ἀγῶνος. Διότι ἂν τὴν ἐγνώριζαν, κανεὶς δὲν θὰ ἀπεφάσιζε νὰ γίνῃ μοναχός.

43. Πρόσφερε μὲ προθυμίαν στὸν Χριστὸν τοὺς κόπους τῆς νεότητός σου καὶ θὰ ἀπολαύσῃς στὸ γῆρας σου πλοῦτον ἀπαθείας. Αὐτὰ ποὺ συναθροίζονται στὴν νεανικὴ ἡλικία τρέφουν καὶ παρηγοροῦν κατὰ τὸ γῆρας ὅσους ἔχουν ἐξασθενήσει.

Ἄς κοπιᾶσωμε μὲ ζῆλον, ὅσο εἵμαστε νέοι, ἄς τρέξωμε γρήγορα, διότι ἡ ὥρα τοῦ θανάτου εἶναι ἄγνωστη.

44. Ἔχομε ἐχθροὺς ποὺ εἶναι πραγματικὰ πονηροί, σκληροί, δόλιοι, πανοῦργοι,

δυνατοί, ἄυπνοι, ἄόρατοι, ἄυλοι. Στὰ χέρια τους κρατοῦν φωτιὰ καὶ θέλουν νὰ κάψουν τὸν ναὸ τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν φλόγα τους.

45. Κανεῖς ὅσο εἶναι νέος, ἅς μὴ παραδεχθῇ τοὺς ἐχθρούς του δαίμονας, ποὺ τοῦ λέγουν: «Μὴ λυώσης τὸ σῶμα σου μὲ τὴν πολλὴ ἄσκησι, γιὰ νὰ μὴν ἀδυνατήσης καὶ ἀρρωστήσης». Διότι, στὴν σημερινὴ μάλιστα ἐποχὴ, δύσκολα θὰ εὑρεθῇ ἄνθρωπος ποὺ θὰ προτιμήσῃ νὰ θανατώσῃ τὴν σάρκα του, τὸ πολὺ πολὺ ἴσως νὰ στερήσῃ τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ ἡδονικὰ φαγητά. Ὁ σκοπὸς τοῦ δαίμονος εἶναι νὰ ἐπιτύχῃ, ὥστε ἡ ἀρχὴ τοῦ μοναχικοῦ μας σταδίου νὰ γίνῃ μὲ νωθρότητα καὶ πολλὴ ραθυμία, ὁπότε καὶ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος θὰ εἶναι παρόμοιο καὶ ἀνάλογο πρὸς τὴν ἀρχή του.

46. Περισσότερο ἀπ' ὅλα, ὅσοι θέλουν νὰ ὑπηρετήσουν πραγματικὰ τὸν Χριστὸν πρέπει νὰ ἐξετάσουν καὶ νὰ πράξουν τὸ ἐξῆς: Νὰ διαλέξουν μὲ τὴν καθοδήγησι τῶν πνευματικῶν Πατέρων καὶ μὲ τὴν ἐπίγνωσι τοῦ ἑαυτοῦ τους, τοὺς τόπους καὶ τοὺς τρόπους καὶ τὶς καταστάσεις καὶ τὰ ἐργόχειρα ποὺ θὰ τοὺς ταιριάζουν.

Τὰ κοινόβια δὲν εἶναι γιὰ ὅλους, ἐπειδὴ μπορεῖ νὰ βλάψουν αὐτοὺς ποὺ εἶναι λαίμαργοι. Οὔτε πάλι τὰ ἡσυχαστήρια εἶναι γιὰ ὅλους, ἐπειδὴ μπορεῖ νὰ βλάψουν τοὺς θυμώδεις. Καθένας ἅς ἐξετάσῃ καλὰ ποῖο πάθος ἔχει, (καὶ ἀναλόγως ἅς κάνῃ τὴν ἐπιλογή).

47. Σὲ τρεῖς γενικὲς ἀσκητικὲς κατηγορίες περιλαμβάνεται ὅλη ἡ μοναχικὴ ζωὴ: Στὸν ἡρωϊκὸ ἐρημητισμό, στὴν ἄσκησι μὲ ἄλλον ἢ τὸ πολὺ δυό, καὶ στὴν ὑπομονητικὴ ζωὴ τοῦ Κοινοβίου. «Μὴ ἐκκλίνης -λέει ὁ Ἐκκλησιαστής- εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀριστερά, ἀλλ' ὁδῶ βασιλικὴ πορεύθητι» (Παροιμ. δ' 27). Διότι ὁ μεσαῖος τρόπος ἀπὸ τοὺς τρεῖς ποὺ ἀναφέραμε, φαίνεται νὰ ταιριάζῃ στοὺς περισσοτέρους.

Ἐπειδὴ, ὅπως λέγει ἡ Γραφή, «ἀλλοίμονο στὸν ἕνα, διότι ἂν πέσῃ» σὲ ἀκηδία, ἢ ὕπνο, ἢ ραθυμία, ἢ ἀπόγνωσι, «δὲν ἔχει ἄνθρωπο νὰ τὸν σηκώσῃ» (Ἐκκλ. δ' 10). Ὅπου ὅμως εὐρίσκονται «δυὸ ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἶμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» εἶπε ὁ Κύριος (Ματθ. ιη' 20).

48. Ποιὸς ἄραγε θὰ εἶναι ὁ πιστὸς καὶ φρόνιμος μοναχός, ὁ ὁποῖος τὴν πρώτη θερμὴν θὰ τὴν κρατήσῃ ἄσβεστη, καὶ δὲν θὰ παύσῃ μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου του, νὰ προσθέτῃ κάθε ἡμέρα φωτιὰ στὴν φωτιά, θερμὴ στὴν θερμὴ, πόθο στὸν πόθο καὶ προθυμία στὴν προθυμία;

Βαθμὶς πρώτη! Σὺ ποὺ ἀνέβηκες σ' αὐτήν, «μὴ στραφῇς εἰς τὰ ὀπίσω».

1. Καὶ ὅσοι δηλαδὴ ἐκάρησαν μοναχοὶ – ἡ κουρὰ θεωρεῖται ὡς δεύτερο βάπτισμα – καὶ δὲν ἐπέδειξαν ἐν συνεχείᾳ βίῳ ἐνάρετο καὶ συνεπῆ πρὸς τὴν ὁμολογία τους, δὲν θὰ τύχουν σωτηρίας.
2. Ὁ θεάρεστος δηλαδὴ ζῆλος ποὺ παρατηρεῖται στὴν ἀρχή, μεταβάλλεται ἀργότερα σὲ καπνὸ ἀμελείας καὶ ψυχρότητος.
3. Οἱ πρῶτοι φαίνεται ὅτι εἶναι ὅσοι ἐξεκίνησαν μὲ καλὲς καὶ στερεὲς βάσεις, ἀλλὰ ἀργότερα ἀμέλησαν καὶ ὑποβάθμισαν κάπως τὴν πνευματικὴ τους ζωὴ – οἱ λίθοι ἀντικατεστάθησαν μὲ πλίνθους. Οἱ δεύτεροι, ὅσοι ξεκίνησαν μὲ ζῆλο νὰ ἀνεγείρουν ὑψηλὸ οἰκοδόμημα, ἀλλὰ δὲν ἐξασφάλισαν στερεὰ θεμέλια οὔτε ἐχρησιμοποίησαν ἐκλεκτὰ οἰκοδομικὰ ὑλικά. Οἱ τρίτοι, ὅσοι ἐξεκίνησαν χωρὶς ζῆλο καὶ ὑψηλὲς προοπτικές, ἀλλὰ ἀργότερα ἐθερμάνθηκαν καὶ ἐσημείωσαν ταχεία πρόοδο.
4. «Περιστατικαὶ ἀποταγαί» ὀνομάζονται οἱ περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες τυχαῖα καὶ ἀπρόβλεπτα γεγονότα ὁδηγοῦν κάποιον στὴ μοναχικὴ ζωὴ. Ἄς ἀναφέρωμε ἓνα παράδειγμα: Ἐνα πρόσωπο ἀντιμετωπίζει κάποιο σοβαρὸ κίνδυνο καὶ ἀναγκάζεται νὰ καταφύγῃ σὲ μία Μονὴ σὰν σὲ τόπο ἀσφαλείας. Ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ ἐνδεχόμενον νὰ ἀγαπήσῃ τὴν θεοφιλεῖ ζωὴ τῶν μοναχῶν καὶ νὰ ἀποφασίσῃ νὰ τὴν ἀσπασθῇ.

ΚΛΙΜΑΞ - Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης, τῆς Κλίμακος - Ἐκδόσεις Ἱ. Μ. Παρακλήτου, Χρ. Ἐκδόσεις: 1999

Ἐκ τοῦ ὀρθοδόξου ιστοτόπου τῆς Ενορίας Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Ζώνης Πατησίων